Hvilket lands domstol er ansvarlig?

Letland

1 Skal jeg anlægge sag ved en almindelig domstol eller ved en særlig domstol (f.eks. ved arbejdsretten)?

Den civile retsplejelov sikrer enhver fysisk eller juridisk persons ret til domstolsbeskyttelse for at forsvare sine borgerlige rettigheder, hvis disse er blevet krænket eller anfægtet, og til domstolsbeskyttelse af enhver interesse, som er sikret ved lov. Som hovedregel henhører alle tvister på det civilretlige område under domstolene, og de afgøres efter de almindelige retsprocedurer. I særlige tilfælde, og kun hvor dette specifikt er anført i lovgivningen, kan civile tvister afgøres efter andre udenretslige procedurer. Retten kan også, hvis der er lovhjemmel herfor, behandle sager om fordringer, der indbringes af fysiske og juridiske personer, og som i deres natur ikke er civile sager. Det er under alle omstændigheder domstolen eller dommeren, der afgør, hvor en sag skal behandles. Hvis domstolen eller dommeren er af den opfattelse, at et spørgsmål ikke kan indbringes for retten, fremgår det af afgørelsen herom, hvilket organ der så har kompetence til at behandle sagen.

Der er dog visse undtagelser, der bestemmer den kompetente ret i første instans.

Siden den 31. marts 2021 findes der en særlig økonomisk domstol (*Ekonomisko lietu tiesa*) i Letland, der behandler visse kategorier af civil- og strafferetlige sager.

2 Hvis kompetencen ligger hos de almindelige domstole (dvs. det er de almindelige domstole, som behandler denne type sager), hvordan finder jeg så ud af, hvilken en jeg skal henvende mig til?

Retten i første instans for civile sager er distriktsdomstolen eller byretten (*rajona (pilsētas) tiesa*). Byretten i Riga (Vidzeme-kvarteret) (*Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesa*) behandler civile sager, der vedrører statshemmeligheder, og sager, der vedrører beskyttelse af patentrettigheder, halvlederprodukters topografi, mønstre, varemærker og geografiske betegnelser. Tinglysningskontoret ved distriktsdomstolen eller byretten behandler begæringer om tvangsfuldbyrdelse af ubestridte fordringer eller tvangsfuldbyrdelse indbragt for en domstol samt begæringer om godkendelse af auktionsopgørelser, undtagen i insolvenssager.

2.1 Sondres der mellem lavere og højere førsteinstansdomstole (f.eks. distriktsdomstole og regionale domstole), og hvilken har i givet fald kompetence til at behandle min sag?

Sager kan ikke realitetsbehandles af en højere instans, før de har været behandlet af en lavere instans. Retten i første instans for civile sager er distriktsdomstolen eller byretten eller den regionale domstol *(apgabaltiesa)*, som har kompetence i den pågældende sag. Civilretlige sager realitetsbehandles af den sagligt og stedligt kompetente domstol.

2.2 Stedlig kompetence (er det retten i by A eller by B, der skal behandle min sag?)

Civile sager behandles af forskellige domstole i første instans i overensstemmelse med domstolenes saglige kompetence, idet civilretlige sager klassificeres efter sagstypen og fordringens karakter. Alligevel har domstole på samme niveau deres egen stedlige kompetence.

2.2.1 Hovedreglen om stedlig kompetence

Ifølge hovedreglen om stedlig kompetence indbringes en fordring mod en fysisk person for den domstol, der har kompetence i den retskreds, hvor den pågældende person har bopæl (*deklarētā dzīvesvieta*) – den civile retsplejelovs artikel 26. En fordring mod en juridisk person indbringes for domstolen i den retskreds, hvor den juridiske person har hjemsted. Det betyder, at der ved tildelingen af kompetence i første instans tages hensyn til såvel den saglige kompetence som reglerne om stedlig kompetence.

2.2.2 Undtagelser fra hovedreglen

Den civile retsplejelov indeholder ligeledes undtagelser fra reglerne om stedlig kompetence i civile sager, hvorved en sagsøger kan vælge at indbringe en sag efter de almindelige regler om stedlig kompetence, dvs. enten at indbringe den for den domstol, hvor sagsøgte bor eller har vedtægtsmæssigt hjemsted, eller for en anden domstol i første instans på samme niveau, som i loven er angivet som en alternativ domstol *(alternatīva tiesa)*.

2.2.2.1 Hvornår kan jeg vælge mellem sagsøgtes hjemting (ifølge hovedreglen) og en anden domstol?

Søgsmål mod en sagsøgt, som ikke har fast bopæl, indbringes for domstolen i den retskreds, hvor sagsøgte faktisk har bopæl *(dzīvesvieta)*.

Hvis sagsøgtes faktiske bopæl er ukendt, eller hvis sagsøgte ikke har fast bopæl (*pastāvīga dzīvesvieta*) i Letland, indbringes søgsmålet for domstolen i den retskreds, hvor sagsøgtes eventuelle faste ejendom er beliggende, eller hvor sagsøgte senest havde bopæl.

I visse situationer, der er nærmere anført i lovgivningen, har sagsøgeren visse rettigheder med hensyn til at vælge at indbringe en sag for enten en domstol i sagsøgtes hjemting eller for en anden domstol.

2.2.2.2 Hvornår skal sagen anlægges ved en anden domstol end sagsøgtes hjemting (ifølge hovedreglen)?

Reglerne for, hvilke valg sagsøgeren har med hensyn til kompetence, findes i den civile retsplejelovs artikel 28, som indeholder nærmere oplysninger om sagstyper og om, hvilke andre domstole et søgsmål kan indbringes for:

Sager vedrørende en juridisk persons datterselskabs eller repræsentationskontors aktiviteter kan ligeledes indbringes for den domstol, der har stedlig kompetence med hensyn til datterselskabet eller repræsentationskontoret.

Sager vedrørende betaling af underholdsbidrag til et barn eller en forælder eller vedrørende fastsættelse af faderskab kan ligeledes indbringes for domstolen i den retskreds, hvor sagsøgeren har bopæl.

Sager vedrørende personskade (den civile retsplejelovs artikel 1635, 2347-2353) kan indbringes for domstolen i den retskreds, hvor sagsøgeren har bopæl, eller hvor skaden blev påført.

Sager vedrørende skader, der er påført en fysisk eller juridisk persons ejendom, kan også indbringes for domstolen i den retskreds, hvor skaden blev påført.

Sager vedrørende generhvervelse af ejendom eller godtgørelse af værdien af en sådan ejendom kan ligeledes indbringes for domstolen i den retskreds, hvor sagsøgeren har bopæl.

Søretlige søgsmål kan ligeledes indbringes for domstolen i den retskreds, hvor sagsøgtes skib blev beslaglagt.

Sager mod flere sagsøgte, der har bopæl eller opholder sig forskellige steder, kan indbringes for domstolen i den retskreds, hvor en af de sagsøgte har bopæl eller vedtægtsmæssigt hjemsted.

Sager vedrørende skilsmisse eller annullering af ægteskab kan indbringes for domstolen i den retskreds, hvor sagsøgeren har valgt bopæl eller har bopæl, eller i mangel af oplysninger herom, hvor denne faktisk opholder sig, hvis:

der er mindreårige, som bor hos sagsøgeren
en af de parter, der ansøger om skilsmisse, afsoner fængselsstraf
skilsmissebegæringen vedrører en person, der ikke har en bopæl, og hvis faktiske opholdssted er ukendt, eller som bor i udlandet.
Sager vedrørende et ansættelsesforhold kan ligeledes indbringes for domstolen i den retskreds, hvor sagsøgeren har bopæl eller arbejdssted.
Hvis en sagsøger i ovennævnte sager ikke har fast bopæl, kan søgsmål indbringes for domstolen i den retskreds, hvor sagsøgeren faktisk opholder sig.
Endvidere er der fastsat en bestemmelse om enekompetence i civile sager, og denne bestemmelse tilsidesætter ikke blot den almindelige stedlige kompetence, men ligeledes enhver anden form for stedlig kompetence. Sagstypen er afgørende for tildelingen af kompetence i følgende sager:
Sager vedrørende ejendomsrettigheder og enhver anden form for rettighed til fast ejendom samt dertil knyttede rettigheder eller sager vedrørende indførelse eller fjernelse af sådanne rettigheder i tingbogen og udelukkelse af sådanne rettigheder i skødet indbringes for domstolen i den retskreds, hvor den pågældende ejendom er beliggende.
Krav mod et dødsbo i tilfælde, hvor der ikke er kendskab til arvinger, som er bekræftet, eller som har vedgået arven, indbringes for domstolen i den retskreds, hvor den afdøde havde bopæl eller faktisk opholdssted. Hvis vedkommendes bopæl eller faktiske opholdssted ikke var i Letland eller var ukendt, indbringes kravet for domstolen i den retskreds, hvor ejendommen eller dele heraf er beliggende.

Enekompetence kan ligeledes være fastsat i anden lovgivning.

Nedenstående bestemmelser finder også anvendelse på sager, som er omfattet af særlige retsprocedurer:

Begæringer vedrørende adoptionsgodkendelse indgives til domstolen i den retskreds, hvor adoptanten har bopæl eller, i mangel af oplysninger herom, hvor adoptanten faktisk opholder sig, mens begæringer om ophævelse af adoption indgives til domstolen i den retskreds, hvor en ansøger har bopæl eller, i mangel af oplysninger herom, hvor ansøgeren faktisk opholder sig.
Begæringer fra en udlænding eller en person, der bor i udlandet, vedrørende adoptionsgodkendelse indgives til en domstol i den retskreds, hvor adoptivbarnet har bopæl, men hvis adoptivbarnet er anbragt uden for hjemmet, indgives begæringen til domstolen i den retskreds, hvor adoptivbarnet er anbragt i pleje (den civile retsplejelovs artikel 259, stk. 2).
Begæringer om at få en persons rets- og handleevne begrænset, fordi vedkommende er psykisk syg eller har andre sundhedsproblemer, indgives til domstolen i den retskreds, hvor den pågældende person har bopæl eller, i mangel af oplysninger herom, hvor den pågældende person faktisk har bopæl. Hvis den pågældende person bor på en behandlingsinstitution, indgives begæringen til domstolen i den retskreds, hvor behandlingsinstitutionen er beliggende (den civile retsplejelovs artikel 264).
Begæringer om at få en persons rets- og handleevne begrænset og om at få sat en person under værgemål som følge af vedkommendes udsvævende eller ødsle levevis eller overdrevne forbrug af alkohol eller andre rusmidler indgives til domstolen i den retskreds, hvor vedkommende har bopæl eller, i mangel af oplysninger herom, hvor vedkommende faktisk opholder sig (den civile retsplejelovs artikel 271).
Sager vedrørende formueforvaltning for en fraværende person eller en person, der er meldt savnet, indbringes for domstolen i den retskreds, hvor den savnede eller fraværende senest havde bopæl (den civile retsplejelovs artikel 278).
Begæringer om at få erklæret en person, der er meldt savnet, død, indgives til domstolen i den retskreds, hvor vedkommende senest havde bopæl (den civile retsplejelovs artikel 282).
Begæringer om at få fastlagt juridiske faktiske omstændigheder indgives til domstolen i den retskreds, hvor ansøgeren har bopæl eller, i mangel af oplysninger herom, hvor ansøgeren faktisk opholder sig (den civile retsplejelovs artikel 290).
Begæringer om ophævelse af rettigheder til fast ejendom indgives til domstolen i den retskreds, hvor ejendommen er beliggende. Hvis begæringen omhandler ophævelse af andre rettigheder, indgives den til domstolen i den retskreds, hvor ansøgeren har bopæl eller, i mangel af oplysninger herom, hvor ansøgeren faktisk opholder sig, eller, i tilfælde af juridiske personer, det vedtægtsmæssige hjemsted, medmindre andet er foreskrevet i lovgivningen (den civile retsplejelovs artikel 294, stk. 2).
Begæringer om ophævelse af mistede, stjålne eller ødelagte dokumenter og fornyelse af rettigheder knyttet til sådanne dokumenter indgives til domstolen i den retskreds, som betalingsadressen på dokumentet er knyttet til, eller hvis betalingsadressen er ukendt, til domstolen i den retskreds, hvor skyldneren har bopæl eller, i mangel af oplysninger herom, hvor skyldneren faktisk opholder sig, eller, hvis skyldner er en juridisk person, til dennes vedtægtsmæssige hjemsted. Hvis skyldnerens faktiske bopæl eller vedtægtsmæssige hjemsted også er ukendt, indgives begæringen til domstolen i den retskreds, hvor dokumentet er udstedt (den civile retsplejelovs artikel 299).
Begæringer om tilbagekøb af fast ejendom indgives til domstolen i den retskreds, hvor den faste ejendom, der er genstand for tilbagekøbet, er beliggende (den civile retsplejelovs artikel 336).
Begæringer om foranstaltninger til sikring af et krav indgives til domstolen i den retskreds, hvor skyldneren havde sit vedtægtsmæssige hjemsted tre måneder forud for indgivelsen af begæringen til domstolen (den civile retsplejelovs artikel 3411).
Sager vedrørende en juridisk persons insolvens, der indledes på begæring af debitor, en kreditor eller et flertal af kreditorerne som defineret i insolvenslovens (*Maksātnespējas likums*) artikel 42, indbringes for domstolen i den retskreds, hvor skyldneren havde sit vedtægtsmæssige hjemsted tre måneder forud for indgivelsen af begæringen til domstolen. Sager om indledning af insolvensbehandling i henhold til artikel 3, stk. 1, i Rådets forordning nr. 1346/2000 indbringes for domstolen i den retskreds, hvor centret for skyldnerens hovedinteresser befinder sig. Sager om indledning af insolvensbehandling i henhold til samme forordnings artikel 3, stk. 2, indbringes imidlertid for domstolen i den retskreds, hvor skyldnerens "forretningssted" er beliggende, jf. definitionen i artikel 2, litra h), i ovennævnte forordning (den civile retsplejelovs artikel 3631).
Sager vedrørende en fysisk persons insolvens indbringes for domstolen i den retskreds, hvor skyldneren havde bopæl tre måneder forud for indgivelsen af begæringen til domstolen eller, i mangel af oplysninger herom, hvor skyldneren faktisk opholder sig. Sager om indledning af insolvensbehandling i henhold til artikel 3, stk. 1, i Rådets forordning nr. 1346/2000 indbringes for domstolen i den retskreds, hvor centret for skyldnerens hovedinteresser befinder sig. Sager om indledning af insolvensbehandling i henhold til samme forordnings artikel 3, stk. 2, indbringes imidlertid for domstolen i den retskreds, hvor skyldnerens "forretningssted" er beliggende, jf. definitionen i artikel 2, litra h), i ovennævnte forordning (den civile retsplejelovs artikel 36322).
Sager vedrørende insolvens eller opløsning af kreditinstitutioner indbringes for domstolen i den retskreds, hvor kreditinstitutionen har sit vedtægtsmæssige hjemsted (den civile retsplejelovs artikel 364).
Arbejdsgivere kan indgive begæring om at få erklæret en strejke eller strejkevarsling ulovlig ifølge loven om strejker og efter den deri fastlagte procedure. Begæringer om at få erklæret en strejke eller strejkevarsling ulovlig indgives til domstolen i den retskreds, hvor strejken skal finde sted (den civile retsplejelovs artikel 390).
Tillidsrepræsentanter kan indgive begæring om at få erklæret en lockout eller varsling om lockout ulovlig ifølge loven om arbejdskonflikter og efter den deri fastlagte procedure. Begæringer om at få erklæret en lockout eller en varsling om lockout ulovlig indgives til domstolen i den retskreds, hvor lockouten skal finde sted (den civile retsplejelovs artikel 394.1).

Sager om tvangsfuldbyrdelse af ubestridte fordringer *(saistību bezstrīdus piespiedu izpildīšana)*:

Begæringer om frivilligt salg af fast ejendom på auktion med domstolen som mellemled indgives til distriktsdomstolen eller byretten i den retskreds, hvor den faste ejendom er beliggende (den civile retsplejelovs artikel 395).
Begæringer om tvangsfuldbyrdelse af ubestridte fordringer eller krav om tilbagelevering af løsøre eller tvangsfuldbyrdelse af fordringer i henhold til kontrakt, som er sikret ved håndpantsætning, indgives til tinglysningskontoret ved den distriktsdomstol eller byret, som er beliggende i den retskreds, hvor skyldneren har bopæl eller, i mangel af oplysninger herom, hvor skyldneren faktisk opholder sig (den civile retsplejelovs artikel 403, stk. 1).
Begæringer om tvangsfuldbyrdelse af ubestridte fordringer i henhold til et pantebrev i fast ejendom eller i henhold til en forpligtelse om at frigøre eller tilbagelevere leaset eller lejet fast ejendom, indgives til tinglysningskontoret ved distriktsdomstolen eller byretten i den retskreds, hvor den faste ejendom er beliggende. Hvis der er stillet sikkerhed for fordringen i form af flere faste ejendomme, og begæringen henhører under tinglysningskontoret ved forskellige distriktsdomstoles eller byretters kompetence, behandles den efter ansøgerens valg af tinglysningskontoret ved distriktsdomstolen eller byretten i den retskreds, hvor en af de faste ejendomme er beliggende (den civile retsplejelovs artikel 403, stk. 2).
Begæringer om tvangsfuldbyrdelse af ubestridte fordringer i henhold til et skibspant indgives til tinglysningskontoret ved distriktsdomstolen eller byretten i den retskreds, hvor skibspantet er tinglyst (den civile retsplejelovs artikel 403, stk. 3).

Sager vedrørende tvangsfuldbyrdelse indbragt for en domstol *(saistību piespiedu izpildīšana brīdinājuma kārtībā)*:

Begæringer om tvangsfuldbyrdelse indbragt for en domstol indgives til tinglysningskontoret ved distriktsdomstolen eller byretten i den retskreds, hvor skyldneren har bopæl, eller i mangel af oplysninger herom, hvor skyldneren faktisk opholder sig eller har vedtægtsmæssigt hjemsted (den civile retsplejelovs artikel 406.2).

2.2.2.3 Kan sagens parter selv vælge en domstol, som ellers ikke havde været kompetent til at behandle sagen?

Ja, det kan de. Ifølge lettisk ret kan parterne selv aftale, ved hvilken domstol sagen skal behandles (stedlig kompetence). Ved indgåelse af en aftale kan parterne anføre, hvilken domstol i første instans der skal behandle eventuelle tvister vedrørende aftalen eller opfyldelsen af dens betingelser. Parterne kan dog ikke ændre den saglige kompetence, dvs. de kan ikke bestemme, hvilket niveau i retten i første instans en sag skal indbringes til (den civile retsplejelovs artikel 25), og de kan heller ikke ændre enekompetencen (den civile retsplejelovs artikel 29). Aftaler om kompetence er underlagt to begrænsninger:
Denne form for tildeling af kompetence kan kun benyttes ved kontraktlige tvister.
Aftaler om ændring af den stedlige kompetence skal indgås på det tidspunkt, hvor kontrakten indgås, idet den specifikke domstol i første instans, der skal behandle en eventuel sag, angives.

3 Hvis kompetencen ligger hos de særlige domstole, hvordan finder jeg så ud af, hvilken en jeg skal henvende mig til?

Ifølge lettisk ret behandler de ordinære domstole både civile sager og straffesager. Letland har ikke som andre lande særlige domstole, som f.eks. familieretter, eller dommere med speciale inden for særlige juridiske områder.
Som tidligere anført realitetsbehandles civile sager ved en domstol i første instans, og de realitetsbehandles ikke ved ens domstol i en højere instans, før de har været behandlet af en domstol i en lavere instans. Retten i første instans i civile sager er distriktsdomstolen eller byretten, som har kompetence i den pågældende sag. Som hovedregel indbringes alle civile tvister for retten, hvor de behandles efter de almindelige domstolsprocedurer.

Sidste opdatering: 27/04/2023

De nationale sprogudgaver af denne side vedligeholdes af EJN-kontaktpunkterne. Oversættelserne er lavet af Europa-Kommissionen. Eventuelle ændringer af originalen, som de kompetente nationale myndigheder har lavet, er muligvis ikke gengivet i oversættelserne. Hverken ERN eller Kommissionen påtager sig noget ansvar for oplysninger og data, der er indeholdt i eller henvises til i dette dokument. Med hensyn til de ophavsretlige regler i den medlemsstat, der er ansvarlig for nærværende side, henvises der til den juridiske meddelelse.